

מראי מקומות- בבא קמא ס"א

גם ברישא אמרי' הכי, דהיכא דמדליק בתוך של חברו אין שום שיעורים, דהא הדליק שלא ברשות, ולא מהני גדר, נהר, וכו'. אולם ע' במאירי על המשנה שם בשם רבותיו, שכ' דבמדליק בתוך שלו די לו בהרחקה בלא גדר ונהר ודרך הרבים. אבל בשל חברו, הואיל ושלא ברשות הדליק, צריך לגדר ונהר. וע"ע במנחת חינוך (נ"ו, א') דכ' בדעת הרא"ש [ולכאור' פשוט דיכולין לומר כן בדעת המאירי ג"כ, דלכאור' אין מקום לחלק בענין זה], דמה שהדליק בתוך של חברו חייב בלא שום שיעור, לכאור' היינו אפי' אם לא הדליק בחצר הניזק, אלא הדליק בתוך ראובן והזיק בשל שמעון יהי' ג"כ הדין כן, דהא סכ"ס הדליק שלא ברשות.

ר' שמעון אומר שלם ישלם המבעיר את הבערה, הכל לפי הדליקה- כ' הים של שלמה (סי' כ"ח) דשי' הרי"ף הוא דר"ש חולק בין אגובה, בין ארוחב, ובין אנהר, וס"ל דאין שום שיעור קבוע, אלא הכל לפי גובה הדליקה (וכמסקנת הגמ', דכוונת ר"ש לומר הכל לפי גובה הדליקה). והביא מש"כ הרא"ש לדייק כן מדברי הרי"ף, וכ' דאף דלכאור' מדברי ר"ש לא משמע כן, דלא איירי אלא ברוחב, מ"מ ס"ל דכי היכי דפליג ארוחב, ה"ה דפליג אנהר ואגובה. והביא מהרמב"ם דמחלק, וס"ל דר"ש פליג אגובה, אבל לא אנהר. והק' היש"ש עליו, מהכ"ת לחלק כן, דאם אמרי' דר"ש פליג אגובה משום דפליג גם אסתם משנה, א"כ גם בנהר כן. ואם אינו חולק אלא מה שהוא מפורש, א"כ לימא דגם בגובה לא פליג. והביא מהסמ"ג דס"ל דלא פליג ר"ש אלא ברוחב, אבל בשאר שיעורים מודה.

והתנן, לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית א"כ וכו', ואם הזיק משלם- הק' הרי"ף (כה: בדפיו), מ"ש גבי תנור, דיהבי רבנן שיעורא, ומ"מ אם הזיק חייב לשלם, משא"כ לגבי כל שיעורים דמתני' לענין אש, אם הזיק פטור מלשלם. ותי' דלגבי אש, דלפי צורך שעה הוא, והרחיק כמו שאמרו לו חכמים, ומ"מ עברה האש יותר משעה הראוי לעבור בכה"ג, אז אמרי' דאנוס הוא, דמאי הו"ל למעבד,

(א) אלא למ"ד טמון באש קמיבעיא לי', מאי איבעי לי' קראי, וכו'- ע' בתוס' שנקט שהעדשים היו שם, והי' מוכן לפרעם בעדשים בשביל השעורים, והשאלה היתה אם יכול לעשות כן. אולם ע' ברא"ש (י"ב) שכ' דיראה דמיירי שעדיין לא היו העדשין מזומנים שם, אבל אם היו מזומנים שם, אז אפי' אם לא היו בעלי הגדישים שעורים לפנינו, מ"מ ודאי הי' מותר ליקח השעורים ע"מ לשלם עדשים, דזכות הוא להם, משום דעדשים עדיפי טפי.

(ב) טמון וחדא מהנך קמיבעיא לי'- הק' השטמ"ק (סוף ס:), א"כ מנ"ל דאיבעי לי' טמון כלל. ותי' דשמא משום דא"כ תרי קראי ל"ל, דלטעמי' דאחלופי לא הי' צריך למימר עדשים, וכדפי' תוס', ולטעמי' דמקלא, נראה לו דוחק לומר דהווי נמי עדשים.

(ג) מאי ולא אבה דוד לשתותם- הק' תוס', לפי מה שפרש"י דשאלת הגמ' בטמון הי' משום דמעשה בא לפניו דשרפו אנשיו גדיש והי' בה כלים, מה הק' הגמ', הרי י"ל בפשיטות, שלא הי' רוצה להפטר מחמת שהוא מלך. פי' המהרש"א, דהי' נראה לתוס' שיש לפרש דאיבעיא לי' לרוד בעלמא, ולא על מעשה באנשיו, ולפי"ז א"ש קו' הגמ'. ויישב התוס' ר' פרץ דעת רש"י, דאין שייך לומר גבי טמון אבל אתה מלך, דזה שייך בין בגלוי ובין בטמון, וא"כ ע"כ אי"ז הביאור במה שלא הי' אבה לשתותם.

(ד) כל המוסר עצמו למות על דברי תורה, אין אומרים דבר הלכה בשמו- פי' המהרש"א, לפי שכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה על ידו, ואין ראוי שיעשה נס וגאולה ע"י מי שסמך על הנס.

(ה) עברה גדר שהוא גבוה ד' אמות- בעמוד ב' תנן המדליק בתוך שלו, וכ' הרא"ש (י"ג) "יראה דוקא בשלו נתנו שיעור, אבל בשל חברו, כיון דשלא ברשות הדליק, לא נתנו שיעור". וכ' התוס' יו"ט דלפי סברא זו לכאור'

דהבית עושה טמון, הרי היינו אמרי' דמקום הכלים יהיו נחשבים לכתלים, אלא כ' דאין מסתבר כן, אלא דהבירה אינו עושה טמון [ולכאור' אף מה שהוא טמון בתוך הבית אמרי' כן, דאם טמון בתוך ארון, וכדו', אמרי' דהכלים יהי' נחשבים כחלק של הארון, וצ"ע בזה].

(י) **אבל מדליק בתוך של חבירו ד"ה משלם כל מה שבתוכו- פרש"י**, אין לו רשות והוי כמאבד בידים. וע' **בשטמ"ק בשם ר' יהונתן** דכ' דמה שחייב על טמון במדליק בתוך של חבירו הוא משום "דלא משום אשו מחייבין לי' אלא משום אדם המזיק בידים חשבי' לי'. אולם ע' **בקונטרסי שיעורים (י"ג, כ"ג)**, דכ' דפשוט דאין כוונת רש"י לאדם המזיק, אלא לאש, ומ"מ קראו רש"י מאבד בידים, אלמא דס"ל שיש מדרגה חמורה של מזיק דאש. וביאר, דהיכא דהדליק בתוך שלו, דהיינו להאיר או לחמם, הרי אי"ז מזיק בעצם, אלא דע"י הרוח מצוי' נעשה להיזק. אבל היכא דעשה אש שלא ברשות, הרי מיד מזיק הוא, וזה נחשב "מבעיר" ממש (ועפ"ז כ' דאף דשי' רש"י בדעת ר"ל הוא דצריך להיות האש של ממונו ממש, בכה"ג דהדליק בתוך של חבירו אי"צ להיות ממונו, דהא מעשה מבעיר ממש הוא). וממילא י"ל דבכה"ג לא חידש התורה הפטור דטמון. **וע"ע בתוס', דכ' דסברא דרבנן דפטרי בטמון רק במדליק בתוך שלו הוא משום שכן משמע מקראי, דלא אשכחן הפטור טמון אלא בקרא דכי תצא אש, דמשמע דמדליק בתוך שלו. ומדבריו מבואר דודאי אף במדליק בתוך של חבירו אש הוא, רק דאין בו הפטור טמון (וע' בקונטרס הנ"ל, דביאר ע"פ דרכו שם דאין כאן מח' רש"י ותוס', ודברי רש"י דמאבד בידים יכולים להיות ביאור בקראי, אבל ודאי אין דבריו כדברי ר' יהונתן). **וע"ע בחי' ר' ארי' לייב (ע"ג) בזה, ובביאור הא דנח' ר"י ורבנן בתרתי, מה ששייך הב' מחלוקות להדדי.****

(יא) **כלים שאין דרכן להטמין בגדיש לא משלם- הק' רעק"א**, לפי דעת הרא"ש (י"ג), שכ' דבמדליק בשל חבירו לא נתנו חכמים שיעור, א"כ לכאור' משמע דגם באונס גמור, דנפל הגדר אח"כ שלא מחמת הדליקה וכיוצ"ב, שיהי' חייב בכה"ג, כיון שלא ברשות הדליק [משמע דס"ל דבכה"ג הו"ל אדם המזיק, וכדעת השטמ"ק בשם ר'

ולכן פטור. משא"כ בתנור, דתדיר הוא מדליק, א"כ איבעי לי' לעיוני אי איכא הזיקא לחבירו, ואם יש הזיק, לסלק הזיקא, וכיון דלא עביד הכי, פושע הוא, ולפיכך חייב. ובביאור תירוצו, כ' **הנתיבות (קנ"ה, א')** דלגבי אש, כיון שהוא רק לצורך שעה, לכן הרחיבו השיעור, ומש"ה אם הזיק ע"י רוח שאינה מצוי', הו"ל אונס ופטור, דחז"ל לא חייבו לשמור משום אונס דלא שכיח. אבל לגבי התנור, לא רצו חכמים ליתן לו שיעור הרחקה כ"כ, דהא תדיר הוא, ואילו היו מרחיבין השיעור, לא הי' אפשר לדור בבית כלל, ולכן נתנו שיעור מה שאפשר שלא יזיק ע"י שמירה (דהיינו, שמירה מלבד ההרחקה), וכיון שהוא בביתו ויכול לשומרו בהרחקה זו, שוב אי"צ להרחיק טפי, ומש"ה אם לא שמרו חייב. וע"ע **בקצות (שם) שכ' ליישב קו' הרי"ף**, דשיעור דתנור אינו אלא שלא יפחות משיעורא, דהיינו דפחות מכאן הוא ודאי הזיק, ואינו רשאי להזיק ע"מ לשלם, ולכן צריך להרחיק שלא יזיק בידים ע"מ לשלם, אבל אכתי אינו מן הנמנע שיהי' מזיק בשיעור זה. אבל לגבי האש, השיעור שנתן המשנה הוא שיעור שנחשב שהרחיק כראוי, באופן שהוא מהנמנע שילך אל גדיש חבירו, ומש"ה הו"ל אונס גמור ופטור [ולכאור' משמע דתירוץ הקצות הוא דומה להבנת הנתיבות בהרי"ף, וא"כ משמע דהקצות הבין כוונה אחרת בתי' הרי"ף, וצ"ע בזה].

(ח) **הי' גדי כפות לו, וכו'- ק'**, למה הפסיק התנא בדין זה בין הלכות טמון. וכ' **תוס' לעיל (כב: ד"ה והי')** דהפסיק כן לאשמעינן דאע"ג דלאו אורחי' בגדי להיות כפות, מ"מ חייב, דס"ד דכיון דדרשי' דטמון פטור, ה"א דכל מה דלאו אורחי' פטור, קמ"ל דאפ"ה חייב על גדי כפות. ותמה **רעק"א (כאן)** על דבריהם, דהא מסקי' שם למ"ד אשו משום ממונו דמיירי בהצית בגופו של עבד, והוי הדליק בתוך של חבירו, ובזה לית בי' דין טמון בכלל, וא"כ מהו החידוש דבכה"ג חייב על גדי כפות, והניח בצ"ע.

(ט) **ומודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה- כ' החזון איש (ב', ה')**, דאין הכוונה דכל מה שבתוך הבירה נחשב לטמון, אלא הכוונה הוא לכל מה שהוא טמון בבירה (וכ' דאם היינו אמרי'

יהונתן. ויש לע' בזה]. וא"כ, אמאי באמת פטור על דברים שאין דרכן של חבריו להניח שם. וכ' דצריך לחלק דבמידי דתלי בטבע האדם, שאין מניחין ארנקי בתוך גדיש, וא"כ בשעה שהדליק חשיב בדעתו דודאי אין שם ארנקי, בזה שפיר שייך להפטר אף אם הדליק בתוך של חבריו. משא"כ בנפילת הגדר, דבאמת אפשר שיבא כאן רוח סערה ויפיל הגדר, וכדו', בזה י"ל דהו"ל לאסוקי אדעתי'.

יב) ורואין מקום כלים כאילו הוא מלא תבואה- ביאר החזון איש (ו', ז'), ד"אע"ג דסוף סוף לא נשרפה תבואה במקום הכלים, והכלים שנשרפו הרי הן טמון, שדמי תבואה שבכלים לא חשיב טמון כמו שעומרים הפנימים לא חשיבי טמון, כיון דהן מגולין מבחוץ, ה"נ חשיבי כלים ניכרין מבחוץ, שהרי ניכר מבחוץ שיש כאן דבר, אלא שניכר שהן תבואה, ולא מקרי טמון אלא המותר שבכלים משיווי התבואה שזה לא ניכר מבחוץ כלום."